

KLIMAATPLAN KLIMAATOVERLEG MIDWEST ANNEX 2 SAMENVATTING VAN HET TECHNISCH RAPPORT OVER DE ONLINE ENQUÊTE BINNEN HET CO-CREATIETRAJECT

DEFINITIEVE VERSIE DECEMBER 2019

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 784994

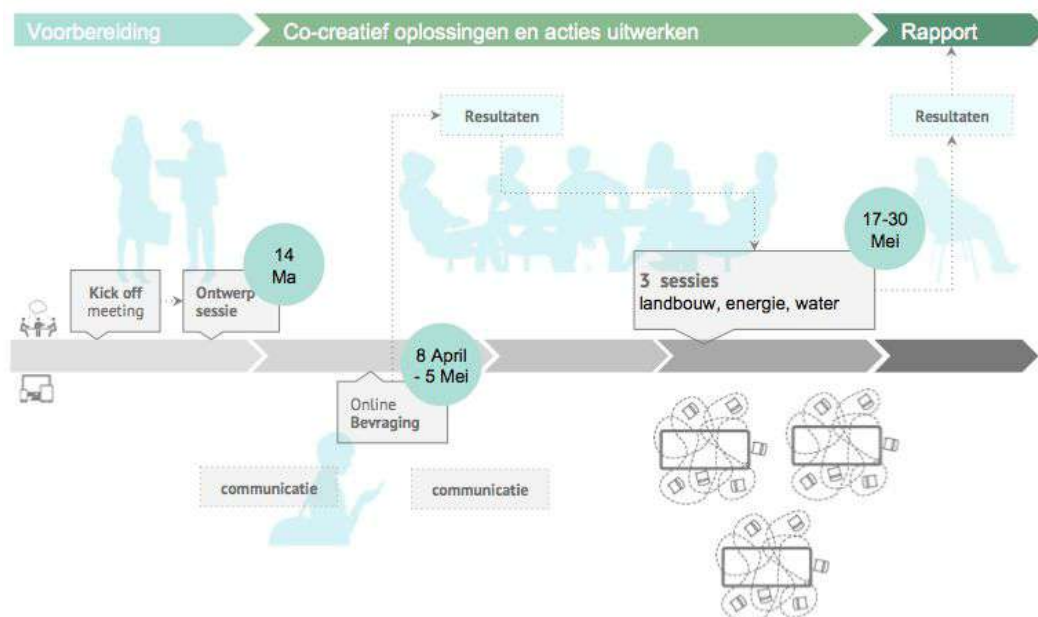

0. SAMENVATTING

0.1 Doel, verloop, deelnemers

Kader - De enquête werd afgenomen als onderdeel van het Pentahelix project, waarin 8 gemeenten in mid-West-Vlaanderen hun klimaatplan 2030 voorbereiden. De enquête was in de eerste plaats bedoeld als instrument om de professionele stakeholders in de 8 gemeenten te laten meedenken over het klimaatplan: medewerkers van de gemeente, politici, leden adviesraden, bedrijfsmanagers en bedrijfsleiders, leden verenigingen. Na de enquête volgde ook 3 co-creatie workshops voor deze professionele stakeholders. In parallel met de enquête verliepen ook workshops voor burgers, 'klimaat-tafels' in de 8 gemeenten. Hieronder een schema van het traject voor de professionele stakeholders.

Doel - We wilden met deze enquête breed uitreiken naar de professionele stakeholders. Niet zozeer naar wie professioneel met klimaat bezig is, maar ook en vooral naar wie professioneel bezig is in de gemeente. Daarom was de enquête breed, eerder dan diep, opgevat en had ze ook een informerend doel: via de enquête kreeg de deelnemer ook meer inzicht in de verschillende luiken van de klimaatuitdaging en de mogelijke acties.

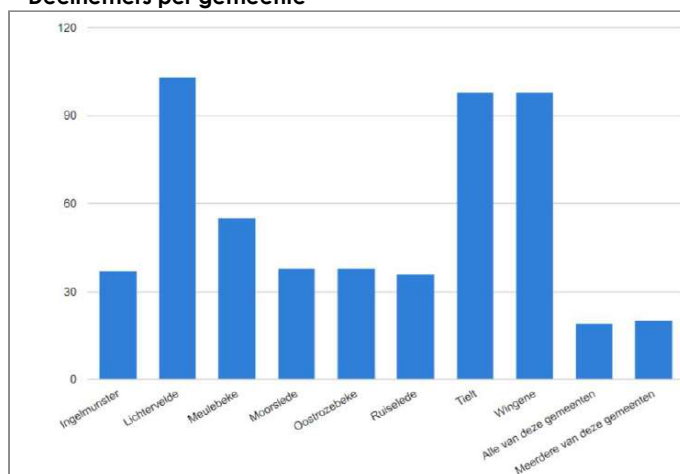
Verloop en deelnemers - De enquête werd gelanceerd op 12 april en kreeg in totaal 556 antwoorden. 95% van de antwoorden kwam tijdens de eerste 4 weken, tussen 12/4 en 4/5. Ze bleef daarna nog open voor wie naar aanleiding van de workshops nog wou deelnemen.

In Lichtervelde, Tielt en Wingene was er een merkelijke hoger deelname dan elders.

Deelnemers werden vooral uitgenodigd via directe e-mails van de gemeente en van het projectteam van WVI.

De enquête werd in een aantal gemeenten ook uitgestuurd naar inwoners, via bredere kanalen.

Deelnemers per gemeente

255 deelnemers waren professionele stakeholder zijn, t.t.z. Antwoordden dat ze voor de gemeente werken, politiek actief zijn, in een adviesraad of vereniging zitten en/of ondernemer zijn.

We telden hierbij vooral ondernemers, leden van verenigingen en medewerkers van de gemeenten.

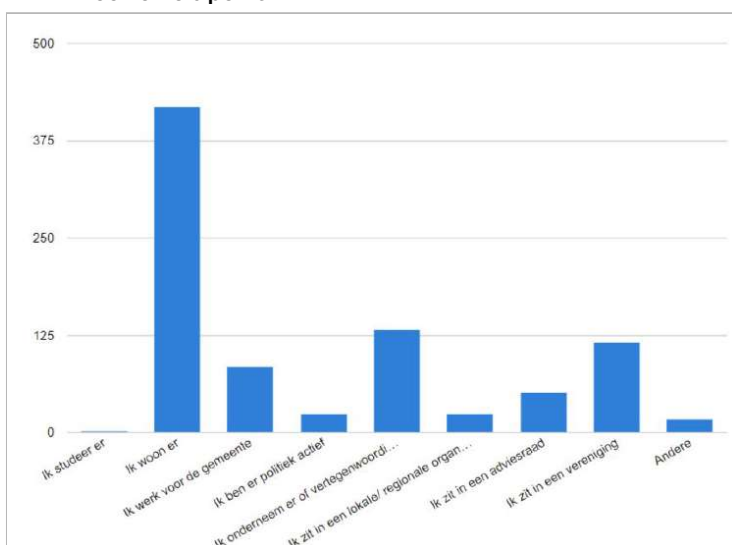
301 deelnemers waren inwoners zonder een van voorgaande banden en als dusdanig geen 'professionele' stakeholders.

Dankzij de enquête bereikten we dus 255 stakeholders, een vijfvoud van de deelnemers in de co-creatiewerkshops voor professionele deelnemers.

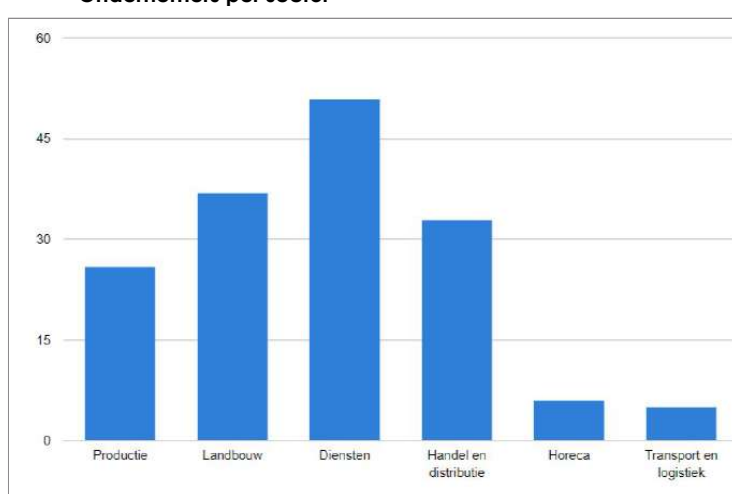
De enquête is dus geslaagd in haar opzet om een bredere kijk te krijgen dan enkel van wie professioneel nauw betrokken is met klimaat in de gemeenten.

Bij de ondernemers zagen we vooral deelnemers uit de dienstensector, landbouw, handel en productie.

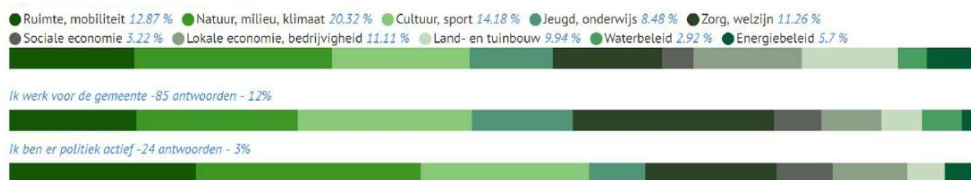
Deelnemers per rol

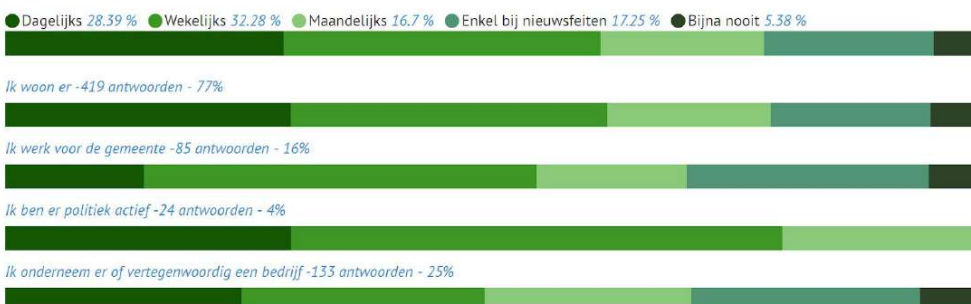
Ondernemers per sector

We vroegen professionele deelnemers ook met welke beleidsthema's ze het meest vertrouwd zijn. Het overzicht hieronder met antwoorden van de politici en medewerkers van de gemeenten toont deelname uit een breed scala beleidsdomeinen.

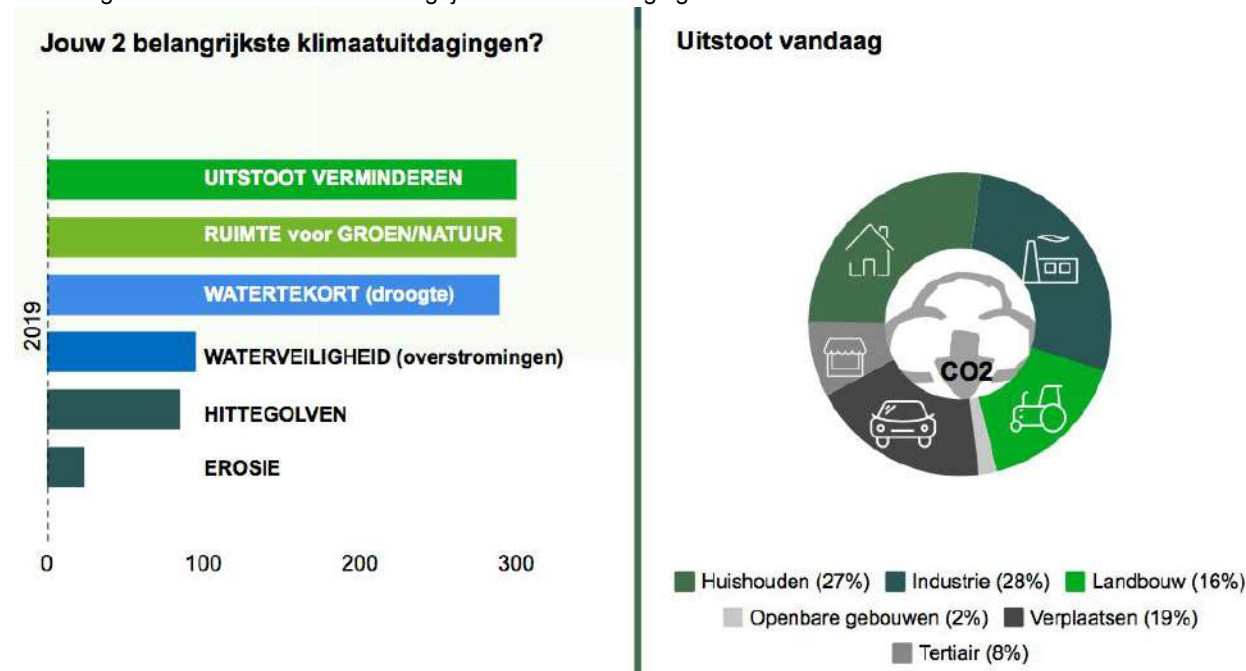
We kregen wel een merendeel 'klimaatbewuste' stakeholders. Op de vraag 'Hoe vaak ben je met klimaat bezig' antwoordde 60% dagelijks of wekelijks. Bij de politici lag dit merklijk hoger. Maar... ook de stem van wie 'bijna nooit' met klimaat bezig is, werd gehoord.

0.2 Uitdagingen voor het klimaatplan

Voor naar acties te gaan, willen we vertrekken uit de uitdagingen, de problemen die vandaag en in de toekomst gepaard gaan met de klimaatveranderingen.

We vroegen de deelnemers de 2 belangrijkste klimaat-uitdagingen aan te duiden.

241 deelnemers leggen uit waarom **uitstoot verminderen** zo belangrijk is. Het is voor hen vooral omdat

- ☐ De uitstoot de grote oorzaak is voor alle andere uitdagingen: "met de co2 begint alles" "problemen ten gevolge van klimaatwijzigingen kunnen we enkel aanpakken door de oorzaak aan te pakken."
- ☐ Er nog veel kan gebeuren "Alleen in België kunnen we 70 000 MWh per jaar uitsparen in de pluimveesector."
- ☐ De link met mobiliteit en de dichtslibbende wegen "Omdat het verkeer alleen maar erger wordt"
- ☐ De link met ons consumptiegedrag en energie "indien we ons consumptiegedrag niet aanpassen zijn alle maatregelen zinloos, de grootste co2 uitstoot gaat naar productie goederen"
- ☐ De link met vervuilde lucht "Luchtvervuiling zorgt voor medische problemen."

Het detail van alle bijdragen vind je in bijlage.

Ruimte voor Groen en Natuur scoort even hoog; hier gaven 238 deelnemers meer uitleg:

- ☐ De wens om meer groen om ons heen voor onze gezondheid en voor de leefbaarheid
- ☐ CO2 captatie in groen
- ☐ De vaststelling dat er te veel groen en bos verloren is, nog te veel groen en ruimte verdwijnt en vrees om meer te zien verdwijnen voor ontwikkelingen
- ☐ De link tussen landbouw en groen en de link met biodiversiteit (zowel positieve band als het belangenconflict)
- ☐ Omdat dit iets is waar de gemeente meer impact heeft dan op emissies
- ☐ "CO2 Uitstoot én ruimte voor natuur en groen zijn DE twee oorzaken! Alles hangt aan elkaar als het om klimaat/natuur gaat."

Bij "Waterveiligheid / overstromingen" kregen we van 63 deelnemers vooral toelichting over:

- ☐ Erg veel directe betrokkenheid bij, schade van wateroverlast
- ☐ Overstromingen die steeds vaker voorkomen in meerdere wijken in gevarenzones, ook in de centra in meerdere gemeentes (Lichtervelde, Ruislede, Dadizele)
- ☐ Mogelijke oplossingen die in het bereik van de gemeente, bedrijven liggen
- ☐ De opgehoogde wijken, landbouwgronden en industrieterreinen die voor extra belasting zorgen

Bij "Watertekort / droogte" kregen we van 212 deelnemers vooral toelichting over:

- ☐ Water als levensnoodzakelijk voor mens en dier
- ☐ Watertekort is erg kritisch en moeilijk om mee om te gaan, het is een urgent probleem
- ☐ Water als noodzakelijk grondstof voor voedsel en tekort een grote bedreiging voor landbouw en gevaar voor hoge voedselprijzen
- ☐ De impact van eigen gedrag
- ☐ De nood aan proper water en lokale zuivering
- ☐ De duidelijke verandering van het weer met minder regen
- ☐ Nood voor billijke heffingen en geen bestraffing wie de regels naleeft

Bij "Hittegolven" kregen we van 53 deelnemers vooral toelichting over:

- ☐ Invloed op de gezondheid van mens en dier, met hoger sterfte
- ☐ De landbouw die kampt met hittestress bij dieren en verschroeide planten, vooral bij serreteelt
- ☐ De verhoogde uitdroging en gevaar voor branden

Bij "Erosie" kregen we toelichting van 16 deelnemers, vooral over:

- ☐ Verlies van vruchtbare grond, verarming van vruchtbare grond
- ☐ Bedreiging voor woningen, gebouwen
- ☐ Erosie die het vermogen van de grond om water op te houden nog vermindert
- ☐ Erosie die de grachten en buffers doet verslibben en wateroverlast versterkt

0.2 Mogelijke acties voor het klimaatplan 2030

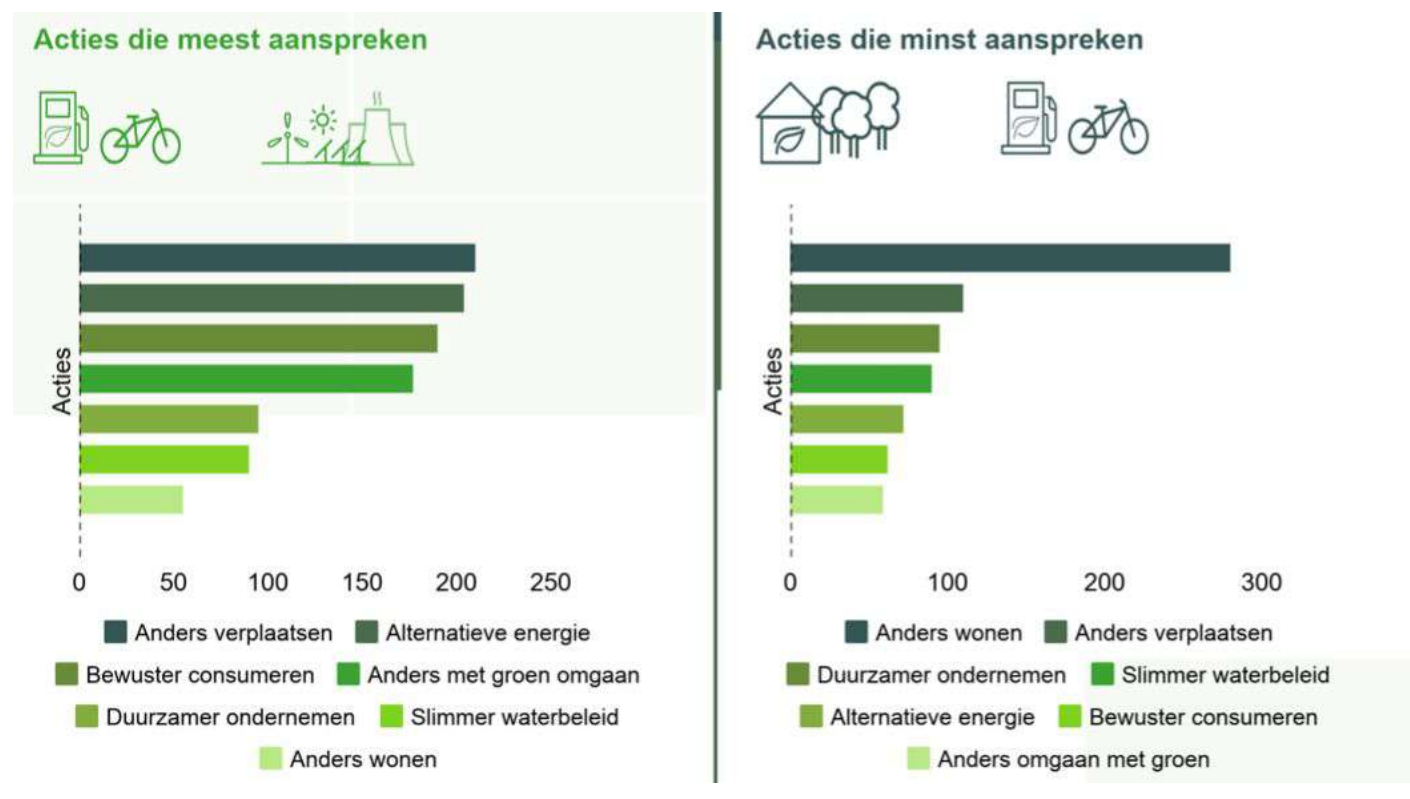
We peilden eerst naar een mening of men vindt dat de gemeente op goede weg is, en kregen een verrassend resultaat: 30 % vindt eerder niet, 20% eerder wel, en liefst 49% is neutraal of heeft geen mening.

Algemeen Resultaat - 528 antwoorden - 100%

1 11.36 % 2 18.56 % 3 33.9 % 4 19.13 % 5 2.27 % geen mening 14.77 %

Op de vraag welke acties het meest en minst aanspreken kregen we ook enkele opmerkelijke resultaten:

Hier vallen meerdere dingen op:

- ☐ Anders verplaatsen spreekt het meest aan, maar is ook het tweede 'minst aansprekende' thema als actie, controversieel dus.
- ☐ Bewuster consumeren scoort erg hoog, zelf hoger dan anders omgaan met groen.
- ☐ Slimmer waterbeleid scoort laag, verrassend omdat droogte als een van de top 3 uitdagingen naar voor kwam.
- ☐ Anders wonen ligt duidelijk het moeilijkst: tegelijk de laagste score bij 'meest aansprekend' en hoogste score bij 'minst aansprekend'.

Detail anders verplaatsen

Mening van wie anders verplaatsen als MEEST koos:

160 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Fiets' was duidelijk het meest wekerende woord. Men vroeg vooral naar

● Meer stappen en trappen 48 % ● Meer openbaar vervoer 21 % ● Autodelen 11 % ● Duurzame auto's (elektrisch, waterstof, ...) 17 % ● Andere 3 %

- ☐ Infrastructuur: fietspaden en voetpaden, eenrichtingsverkeer in te smalle straten, fietsstraten en schoolstraten
- ☐ Fietsen: sensibiliseren en financieel stimuleren
- ☐ Betere dienstregelingen en een frequenter aanbod voor openbaar vervoer
- ☐ Deelauto's
- ☐ Laadinfrastructuur en groepsaankopen voor elektrische en waterstofauto's

Mening van wie anders verplaatsen als MINST koos, gaf aan:

60 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ De auto noodzakelijk is bij gebrek aan goed openbaar vervoer; openbaar vervoer is gene alternatief
- ☐ De overgang op elektrische auto's wordt als fait accompli gezien, dus verdere gedragswijziging is niet echt meer nodig
- ☐ Gedragsverandering zal hier zeer moeilijk zijn, en andere opties dan de auto zijn erg tijdrovend

Detail anders wonen

Mening van wie anders wonen als MEEST koos:

36 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Wonen' 'meer' 'ruimte' waren duidelijk de meest wekerende woorden. Men vroeg vooral naar

- ☐ Minder appartementen in het centrum en zeker minder parkeerplaatsen bij de appartementen
- ☐ Lintbebouwing stoppen, geen verkavelingen meer
- ☐ Verbouwing eerder dan nieuwbouw, en verbouwing begeleiden naar energetische en meergezinswoningen
- ☐ Energetisch verbouwen financieel stimuleren
- ☐ Verdichten door rijwoningen in het centrum
- ☐ **Fietsstraten en parkeren op buurtparkings** zijn meest gevraagd om meer plaats te maken in the centrum

Mening van wie anders wonen als MINST koos:

112 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Deze plattelandsgemeenten zijn nog niet toe aan anders wonen; moeilijk te realiseren
- ☐ Men mag mensen niet afstraffen omdat men 20-30 jaar geleden nog niet de juiste inzichten had
- ☐ Te dicht bijeen is verstikkend. Appartementen zijn geen oplossing.
- ☐ Het moet betaalbaar blijven
- ☐ Landelijk wonen moet mogelijk blijven
- ☐ De immobieliënmarkt is te machtig
- ☐ Dit is niet onbelangrijk, 'maar ik moest er één kiezen'

Detail anders energie verbruiken

Mening van wie anders energie verbruiken als MEEST koos:

120 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Windmolens', 'Zonnepanelen', 'Gebouwen' waren duidelijk de meest weerkerende woorden. Men vroeg vooral naar

- ☐ Windmolens, maar dan op geschikte plaatsen, bijvoorbeeld langs snelwegen of op industrieterreinen. En omwonenden en de gemeente zelf meer laten meegenieten van de financiële voordelen.
- ☐ Zonnepanelen, warmtepompen, duurzame energie door warmtehergebruik
- ☐ Samenwerkingen via coöperatieën, dakdelen,
- ☐ Hoge normen nastreven voor isolatie gebouwen
- ☐ Kleinschalige lokale energieproductie makkelijker maken, bijvoorbeeld kleine windmolens bij bedrijven
- ☐ Rationeler energiegebruik, bijv. Door LED openbare verlichting
- ☐ Financieel stimuleren van wie lokaal duurzame energie wil produceren

Mening van wie anders energie gebruiken als MINST koos:

41 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Ik vind dit wel belangrijk, maar moest een keuze maken!
- ☐ Windmolens niet hier!
- ☐ Het bewustzijn is er (bijvoorbeeld al veel zonnepanelen)
- ☐ Beter minder verbruiken dan andere energiebronnen voorzien
- ☐ De prijs van de energie is te laag
- ☐ Dit is iets voor Vlaams niveau en wereldwijd
- ☐ "Omdat het gros van de vervuiling en uitstoot écht niet in het gemiddelde energieverbruik van een gezin zit, maar in ons algemeen consumptiepatroon."

Detail anders consumeren

Mening van wie anders consumeren verbruiken als MEEST koos:

114 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Lokaal', 'minder', 'plastic', waren duidelijk de meest weerkerende woorden. Men vroeg vooral naar

- ☐ Lokale producten, korte keten, vooral bij lokale landbouw: acties, sensibiliseren
- ☐ Plastic, verpakkingen, afval sterk verminderen, vaak via heffingen
- ☐ Minder consumeren en gelukkiger zijn
- ☐ Voedselverspilling en voedselafval sterk verminderen
- ☐ Minder vlees, vegetarisch
- ☐ Op gedrag werken via sensibiliseren, communiceren, informeren, maar ook financiële stimuli en heffingen

Mening van wie anders consumeren gebruiken als MINST koos:

40 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Minder belangrijk als we de overschakeling naar duurzame energie kunnen realiseren
- ☐ Consument hangt af van producent
- ☐ Geen taak voor de gemeente, sensibilisering via de media, Vlaanderen, Europa
- ☐ Ik vind dit wel belangrijk, maar moest een keuze maken!

Detail anders omgaan met groen

Mening van wie anders consumeren verbruiken als MEEST koos:

93 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Groen', 'bomen', 'planten', 'meer' waren duidelijk de meest weerkerende woorden. Men vroeg vooral naar

- ☐ Groen niet zien als kost, maar groene longen, koelte, ...
- ☐ Meer groen in het centrum, particulieren stimuleren om te planten. Groen combineren met speelpleintjes. Onderbenutte parkings terug naar groen. Permacultuur
- ☐ Meer groen buiten centrum in vorm van hagen, bomen. Uitbreiden bossen. Combineren met trage wegen.
- ☐ Biodiverse groen in tuinen en parken in plaats van grasperken.

- ☐ Zo weinig mogelijk sproeien
- ☐ Verharden, bebouwen stoppen

Mening van wie anders omgaan met groen als MINST koos:

33 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Het huidige groen behouden en onderhouden - voorkom dat het onkruid verspreidt naar de landbouwgrond
- ☐ Al genoeg groen en bos aanwezig
- ☐ De gemeente is hier al goed bezig
- ☐ Men heeft eerst alles volgebouwd, dit is hypocriet

Detail duurzamer ondernemen

Mening van wie anders consumeren verbruiken als MEEST koos:

40 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'Energie', 'Uitstoot', 'landbouw' waren tussen de meest weerkerende woorden. Men vroeg naar:

- ☐ Zelfvoorziening energie, zonne-energie en innovatieve vormen van duurzame energie
- ☐ Warmterecuperatie mogelijks via een warmtenet
- ☐ Afval vermijden, met herbruikbare materialen en minder verpakking
- ☐ Ruimtegebruik: waar mogelijk in de hoogte uitbreiden
- ☐ Landbouw: meer bio, meer lokaal aanbod enerzijds, varkens- en kippenkweek anderzijds duurzamer maken
- ☐ Samenwerking rond transport en afvalverwerking

Mening van wie duurzamer ondernemen als MINST koos:

60 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Het is niet mijn leefwereld, ik ken er niets van
- ☐ Er is hier niet veel industrie, dit heeft geen grote impact
- ☐ De gemeente heeft er weinig invloed op
- ☐ Bedrijven niet laten vertrekken naar economisch meer interessante gebieden, werkgelegenheid is belangrijk
- ☐ Bedrijven zijn al goed bezig

Detail duurzaam waterbeleid

Mening van wie duurzaam waterbeleid verbruiken als MEEST koos:

40 deelnemers gaven extra toelichting bij dit deze actie. 'regenwater', 'opvangen', 'gebruik' waren tussen de meest weerkerende woorden. Men vroeg naar:

- ☐ Recuperatie en zoveel mogelijk lokale opslag van regenwater, meer regenputten
- ☐ Oppervlakten bij gebouwen ontharden
- ☐ Meer buffervolume, ook in grachten en ingebuisde grachten opnieuw open leggen
- ☐ Samenwerken tussen partijen om waterbassins aan te leggen
- ☐ Lokale regenwaterzuivering voor direct watergebruik i.p.v. drinkwater
- ☐ Meer spaarbekkens en spaarvolume
- ☐ 'Korte keten' ook voor waterzuivering
- ☐ Drainage in vraag stellen

Mening van wie duurzamer ondernemen als MINST koos:

37 deelnemers gaven hier toelichting:

- ☐ Wordt al aan gewerkt
- ☐ We moeten de oorzaken aanpakken, niet de gevolgen
- ☐ Ik ken dit te weinig
- ☐ Dit is wel belangrijk, maar ik moest iets kiezen
- ☐ Dit is breder dan de gemeente

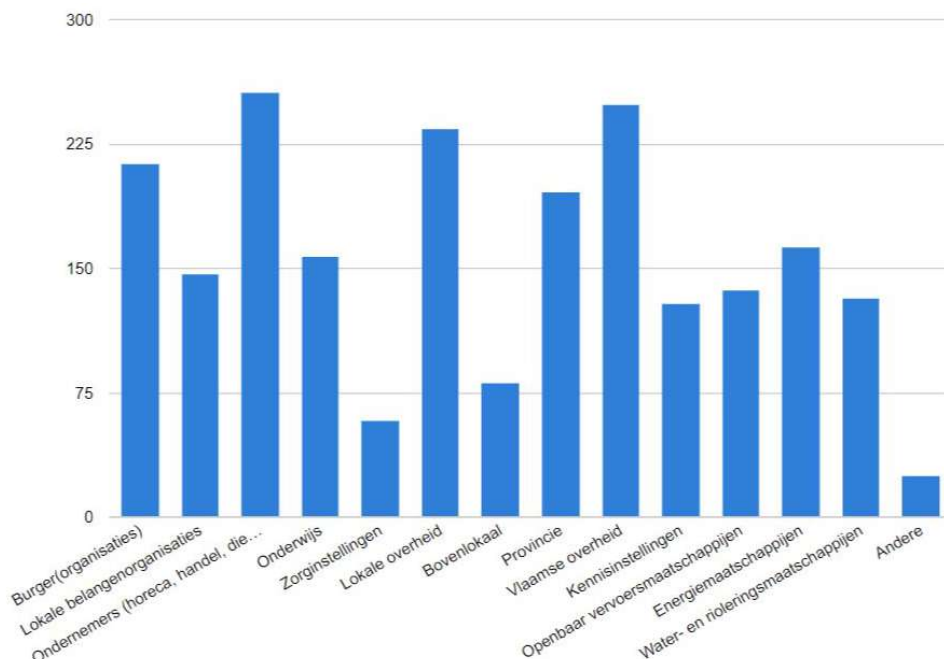
0.3 Samenwerking troef

Met wie samenwerken? - We vroegen de deelnemers met wie we moeten samenwerken om die acties te realiseren. Zowat alle partijen die we voorstelden werden meer dan 100 keer aangeduid.

De grootste uitschieters zijn ondernemingen, lokale overheid en provincie en Vlaamse overheid. Maar ook burgerbewegingen, onderwijs, nutsmaatschappijen, vervoersmaatschappijen en kennisinstellingen kwamen vaak voor.

Men gaf ook nog andere partijen aan:

- ☐ De algemene teneur was 'iedereen', we hebben iedereen nodig
- ☐ Specifiek bracht men nog
 - ☐ Europa en wereld, wat dit is een mondiaal probleem
 - ☐ Verenigingen die met de landbouw werken
 - ☐ Natuurverenigingen
 - ☐ Sociale woningmaatschappijen voor het thema anders wonen

Eigen bijdrage? - Liefst 282 deelnemers schreven wat ze zelf kunnen bijdragen. Dit is heel divers:

- ☐ Er zijn individuele reacties, vaak rond mobiliteit, isolatie eigen huis, eigen consumptiegedrag of andere ingrepen om eigen voetafdruk te verminderen
- ☐ Individuele experts suggereren ook om bij te dragen
- ☐ Vanuit bedrijven kijkt men naar ingrepen in eigen werking, toekomstige investeringen, aandacht voor verpakkingen, recyclage nevenstromen, ...
- ☐ Verenigingen bieden expertise en medewerking aan

0.4 Klimaatvisie

Welke woorden passen best bij een goed klimaatplan?

Hiermee peilen we naar wat echt belangrijk is, nadat we door het detail van de uitdagingen en acties zijn gegaan.

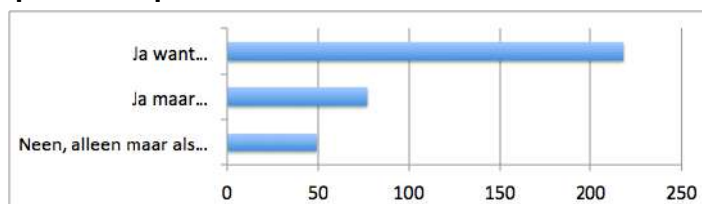
De belangrijkste woorden zijn:

- ☐ Duurzaam
- ☐ Groen
- ☐ Betaalbaar
- ☐ Leefbaar
- ☐ Toekomst
- ☐ Samen
- ☐ Gezond

Moet jouw gemeente/ regio een voorbeeldfunctie opnemen op vlak van klimaatbeleid?

Ja want...	218 keer
Ja maar....	77 keer
Nee alleen maar als...	49 keer

Ja want..

- ☐ We hebben een voorbeeldfunctie te vervullen als overheid
- ☐ Voor de jongeren, we moeten een aantrekkelijke gemeente zijn
- ☐ We moeten erin geloven en het samen doen
- ☐ JA WANT HET IS MEER DAN VIJF VOOR TWAALF !!
- ☐ Ja, want het begint bij jezelf!
- ☐ Ja want niets doen is geen optie
- ☐ Ja, burgers worden pas gestimuleerd als ze het juiste voorbeeld zien en de juiste manier voelen.
- ☐ Ja want het moet komen vanuit het lokale bestuur om zo de ommeslag te maken naar een nationaal beleid
- ☐ Ja, want dan zou ik pas fier zijn op mijn gemeente.
- ☐ Ja, want we zijn het verplicht aan onze kinderen & kleinkinderen
- ☐ Ja, want dat stimuleert de mensen om ook mee te doen.
- ☐ Ja, graag !

Ja maar..

- ☐ MET MEDEWERKING VAN OVERHEID EN SUBSIDIES
- ☐ het mag geen obstructie zijn om de andere plannen in de gemeente te realiseren
- ☐ In samenspraak met de inwoners
- ☐ Met nuchter boerenverstand
- ☐ De sterkste schouders dragen de grootste lasten.
- ☐ Ja maar niet ten koste van de landbouw, deze sector is al kwetsbaar genoeg
- ☐ Ja maar, zorg dat het voor iedereen haalbaar en betaalbaar blijft
- ☐ Toon ballen werk samen met de vijand, samen sterker dan alleen. Hoe moeilijk ook
- ☐ Niet ten koste van schulden, financieel neutraal.
- ☐ Ja maar we moeten beseffen dat we dit niet alleen kunnen.

Nee alleen maar als...

- ☐ Het voor ons inwoners nog een beetje betaalbaar blijft
- ☐ Nee, geen voorbeeld zijn : het gewoon goed doen !
- ☐ Alle gemeente samen over heel België
- ☐ Nee, als alle kosten moeten gedragen worden door enkele individuen.
- ☐ waarom moet België de die zo klein is de wereld redden?
- ☐ Nee, Voldoen aan alle strenge wetten en normen en ze respecteren is meer dan voldoende.
- ☐ Nee, alleen als men op de juiste manier investeert in de toekomst
- ☐ Nee, alleen maar als het echte realisaties zijn, niet enkel voordrachten, gesprekken en goede bedoelingen, maar concrete acties die uitgevoerd worden
- ☐ Nee alleen maar als het gaat om adequate en door kennisdragers ondersteunde initiatieven
- ☐ Samen!

0.5 Tenslotte... 318 lokale gemotiveerde partners!

318 deelnemers gaven hun email om verder op de hoogte te blijven.

Dat is een heel mooie groep om verder over het klimaatplan te informeren en vooral de acties uit te werken